

Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels

Verslag over het jaar 1956/1957

(Uitgebracht in de algemene ledenvergadering
van 17 mei 1957 te Harderwijk)

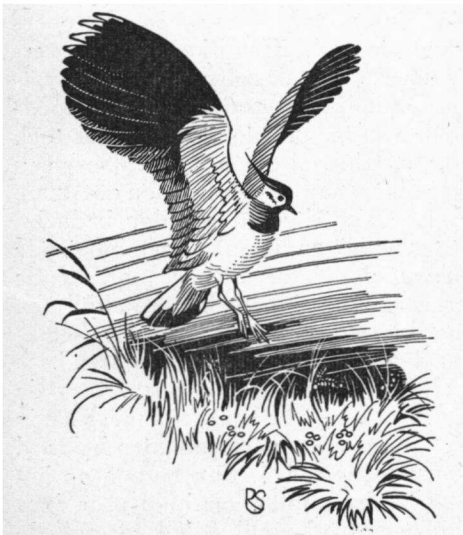
Wanneer het geoorloofd is in het jaarverslag van een vereniging als de onze niet alleen een terugblik te werpen op het zeer nabije verleden, maar ook te schouwen over de weg, die voor ons ligt, dan vervult 'dit laatste ons met enige zorg. Immers, talloos zijn de aanslagen op ons landschap, op wat in statistieken nog altijd „woeste gronden” worden genoemd.

Trouwens, het is niet alleen de bedreiging van die woeste gronden, die ons verontrust. Ook in het cultuurland zien wij voortdurend veranderingen optreden, die sommige van onze vogelsoorten in ernstige mate schaden. Zo mogen wij bijvoorbeeld niet uit het oog verliezen, dat de *kievit* in Nederland in sterke mate een cultuurvogel was geworden, die zich voortreffelijk thuis gevoelde op grasland, dat (de onderzoekingen van Prof. Dr. H. Klomp hebben dit wel duidelijk aangetoond) in een zeer bepaalde cultuurtoestand verkeerde. Verandering van die cultuurtoestand, die wij om economische redenen niet kunnen of mogen tegenhouden, heeft in de meeste delen des

lands een zeer duidelijke achteruitgang van het aantal *kieviten* veroorzaakt. Een achteruitgang, die naar onze stellige overtuiging wordt geremd door de herhaalde vervroeging van de sluitingsdatum voor het rapen der eieren. Daarom verheugen wij ons er over, dat de Bond van Friese Vogelbeschermingswachten dit jaar aan de regering heeft verzocht, de sluitingsdatum voor Friesland (die zoals bekend een week later ligt dan voor de rest van het land) op korte termijn te vervroegen. Om regeringstechnische redenen kon dit verzoek niet worden ingewilligd. Een woord van dank aan het bestuur van de zojuist genoemde bond, voor zijn openlijke erkenning van het belang van een vroegere sluitingsdatum (tegen de opvattingen van een aantal van zijn leden in) is hier zeker op zijn plaats.

Vragen wij ons nu af, welke maatregelen verder kunnen worden genomen om de geleidelijke teruggang van de *kieviten* stand tegen te gaan, dan moeten wij min of meer het antwoord schuldig blijven. Immers, de verbetering van het grasland zal, wellicht in versneld tempo, worden voortgezet. Aanpassing van de *kievit* aan de daardoor veranderende toestand van de begroeiing der weilanden mag zeer waarschijnlijk niet worden verwacht. De enige oplossing zou wellicht zijn in een aantal gebieden de vroegere cultuurtoestand van de weilanden te fixeren of te herstellen, teneinde aldus een aantal reservaten te scheppen. Hiermee zijn evenwel bedragen gemoeid, van een dusdanige grootte, dat het scheppen van deze vrijplaatsen wel een vrome wens zal blijven. Waaruit, naar wij vrezen, moet worden geconcludeerd, dat de *kievit* op den duur ook in Nederland een betrekkelijk schaarse vogel zal worden, waarvan het voorkomen beperkt zal zijn tot de weinige natuurlijke biotopen voor deze soort.

Het is opvallend dat ook enige andere vogelsoorten, die zich in ons cultuurlandschap wonderwel thuis geleken te voelen, verontrustend in aantal achteruit

Kievit (Cliché Alg. Handelsblad)

gaan. Ik denk hierbij vooral aan de zwaluwen en de ooievaar. Laatstgenoemde soort is vanouds een vogel, die zich zeer nauw bij de mens had aangesloten. Op oude prenten kunnen wij zien, dat de meeste Hollandse steden vroeger ooievaarsnesten op hun raadhuisen of kerken hadden. Een afbeelding van het raadhuis van Haarlem van de hand van Pieter Saenredam toont dit zelfs met twee nesten op de nok van het dak, waarop de secretaris dier gemeente, Mr. H. E. Phaff zo vriendelijk was onze aandacht te vestigen. Tot omstreeks 1750 kunnen we deze nesten op vrijwel alle prenten aantreffen.

Reizigers, die ons land bezochten, maken melding van het zeer talrijke voorkomen van ooievaars in en om onze steden, zelfs nog in het laatst van de vorige eeuw. Entoen ons hoofdbestuurslid, de heer Jan P. Strijbos, kort voor de eerste wereldoorlog probeerde op talrijke fietstochten en wandelingen het aantal ooievaars, dat op dat ogenblik nog in ons land broedde, vast te stellen, kon hij (dank zij vele informaties) tot een aantal van ongeveer 500 bewoonde nesten komen. En dit gebeurde, let wel, op een tijdstip, waarop men reeds met enige onrust had geconstateerd, dat de ooievaarsstand aan het teruglopen was.

In 1955 bedroeg het aantal bezette ooievaarsnesten nog ternauwernood 10% van het zojuist genoemde getal van 500 omstreeks 1910. Hoewel de ooievaar een der best bestudeerde vogelsoorten van West-Europa is, tasten wij gedeeltelijk nog in het duister omtrent de nauwkeurige oorzaken van deze desastreuze achteruitgang, die zich niet tot Nederland beperkt, maar ook in Denemarken, West-Duitsland, de Elzas en Zwitserland moest worden vastgesteld. Daarentegen is, volgens de schaarse berichten, die ons bereiken, de stand van de ooievaar in Oost-Europa toegenomen, terwijl ditzelfde in Zuid-Spanje en Noordwest-Afrika kon worden vastgesteld.

In een kort gesprek, dat ik enige weken geleden met de Duitse ooievaarsdeskundige Prof. Ernst Schüz, leider van de Vogelwarte Radolfzell, mocht hebben, gaf deze als zijn mening te kennen, dat vooral de beschieting, waaraan de ooievaar in Frankrijk en een deel van Spanje bloot staat, mede aansprakelijk is voor

de achteruitgang van het aantal ooievaars in onze streken. Waarbij dan de nadruk dient te worden gelegd op het woordje *mede*, omdat dit zeer waarschijnlijk toch niet de enige oorzaak zal zijn.

Als andere, in zijn ogen zeer belangrijke oorzaak van de achteruitgang noemde Prof. Schüz de mogelijkheid van sterfte in de winterkwartieren, waar vooral sprinkhanenplagen op steeds grotere schaal met moderne insectenbestrijdingsmiddelen worden bestreden. Wat dit laatste betreft staan wij echter voor het probleem, dat de in Zuid-Spanje en Noordwest-Afrika broedende ooievaars, die de winter doorbrengen in dezelfde streken waar onze ooievaars zich in dat jaargetijde ophouden, de laatste tientallen jaren zeer duidelijk in aantal zijn toegenomen.

Wanneer wij nu nagaan, wat wij kunnen doe om verdere achteruitgang van het aantal in Nederland broedende ooievaars te voorkomen, dan staan wij eerlijk gezegd min of meer machteloos. Immers, de meeste factoren, waarvan de invloed als schadelijk moet worden beschouwd, liggen buiten onze invloedssfeer.

Toch hebben wij gemeend, dat er een enkel punt was, waarop wij de schaarse nog in ons land verschijnende ooievaars te hulp zouden kunnen komen. De tellingen van de afdeling Natuur- en Landschapsbescherming van het Staatsbosbeheer (thans R.I.V.O.N) hadden n.l. duidelijk aangetoond, dat nesten die enige jaren achtereen geen bewoners krijgen, in verbluffend korte tijd in verval raken en vaak zelfs geheel verdwijnen. Ondanks het geringe aantal broedvogels zou in sommige streken dus toch (hoe paradoxaal dit moge klinken) een zeker tekort aan nesten kunnen ontstaan. Waarbij nog dient te worden bedacht, dat ter wille van de ook in een bloeiende ooievaarspopulatie steeds optredende sterke aantalsschommelingen, altijd een behoorlijke reserve aan nesten beschikbaar dient te zijn voor de „topjaren”.

Het is op dit terrein, dat iets voor de ooievaar kan worden gedaan. En de vereniging heeft gemeend hier helpend te moeten optreden. Een beroep op het Nederlandse publiek om hulp voor deze populaire vogel vond (dank zij ook de gewaardeerde medewerking van pers en

Max Bloesch, leraar te Solothurn, met uit Algerije afkomstige ooievaarsjongen, die in Altreu met de hand werden grootgebracht en vervolgens in vrijheid gesteld. *Cliché Algemeen Handelsblad*

radio) onmiddellijk weerklank bij het publiek, zodat in zeer korte tijd een fondsje kon worden gevormd, waaruit herstel of nieuwbouw van nesten kan worden bekostigd of gesteund. En het is, dit terloops, toch wel verblijdend te kunnen vaststellen, dat de belangstelling van de Nederlandse bevolking voor de vogelwereld zo groot is, dat in zeer korte tijd een bedrag van bijna f 3000.— voor een bedreigde vogelsoort beschikbaar komt.

Nog in de late lente van 1956 konden op een aantal plaatsen met onze steun nieuwe nesten worden gebouwd of bestaande nesten gerestaureerd, waarbij wij het genoegen smaakten, dat enige hiervan inderdaad bewoners kregen. Hetzelfde gebeurde met enige van de nesten, die sindsdien zijn opgericht. Wij geloven stellig, dat deze activiteiten enige invloed ten gunste op de Nederlandse ooievaarsstand kunnen hebben. Al dient hier zeer nadrukkelijk aan te worden toegevoegd, dat de achteruitgang er wellicht slechts door zal worden geremd, doch niet kan worden opgeheven of in vooruitgang omgezet. En zeker moet

worden gewaarschuwd tegen overdreven optimisme, als zou de simpele bouw van een ooievaarsnest op een willekeurige plaats inderdaad tot vestiging van een ooievaarspaar op die plaats kunnen leiden. Ervaringen, ook in Zuid-Duitsland opgedaan, leren, dat de beste resultaten mogen worden verwacht in of nabij gebieden, waar nog geregeld ooievaars broeden.

Tenslotte is men in Zwitserland, dat omstreeks 1900 nog 150 ooievaarsparen had, doch waar in 1948 voor het laatst een paartje broedde, bezig met een experiment, dat wij met grote aandacht zullen volgen. In het dorpje Altreu aan de Aar, even ten zuiden van Solothurn, tracht men ooievaars in gevangenschap te laten broeden. Het is de bedoeling, eventuele jongen in de herfst te laten wegtrekken, in de hoop, dat zij na vier jaar, als zij dus volwassen zijn, in Zwitserland zullen komen broeden. Ervaringen met andere vogelsoorten, wettigen enige hoop, dat de ooievaars inderdaad naar hun geboorteland zouden terugkeren. Mits ... zij na vier jaar nog in leven zijn. En Zwitserse ooievaars moeten de gevaren-

zone van Frankrijk en Spanje of Italië passeren, hetgeen hun levenskansen zeer ongunstig beïnvloedt!

Het was een voorrecht tijdens een kort bezoek aan Zwitserland enige weken geleden zeer uitvoerig van gedachten te wisselen met de heer Max Bloesch, leider van dit experiment, dat wordt uitgevoerd onder auspiciën van de bekende Vogelwarte Sempach. Een gesprek, dat mij overigens niet optimistisch heeft gemaakt ten aanzien van de mogelijkheden van uitvoering van een soortgelijk experiment in Nederland. Want hoewel pas drie jaar geleden werd begonnen, zodat resultaten nog niet *kunnen* worden verwacht, heeft deze proef reeds een bedrag van bijna dertigduizend gulden in Hollands geld gevergd. En dit ondanks de zeer enthousiaste en ongehonoreerde medewerking van Bloesch en vele anderen. Zo stelde de „Air France” Max Bloesch en enige andere ooevaarsvrienden twee jaar geleden in de gelegenheid Algerije te bezoeken, waar uit de daar zeer talrijke nesten in totaal 37 jongen werden genomen, die naar Zwitserland werden gebracht en, na voorspoedig te zijn opgegroeid, in vrijheid werden gesteld. Ook van deze vogels hoopt men, dat zij over twee jaar naar Zwitserland zullen terugkeren *). Doch inmiddels

*) Zie ook „Het Vogeljaar” 1957, blz. 73.

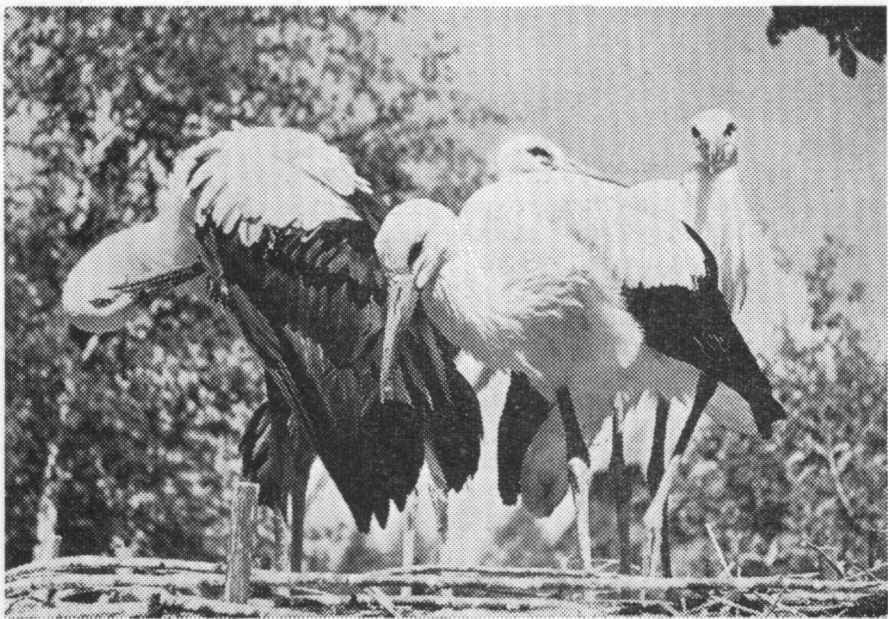
zijn al berichten ontvangen, waaruit blijkt, dat tenminste drie van deze jonge ooevaars in Italië zijn neergeschoten!

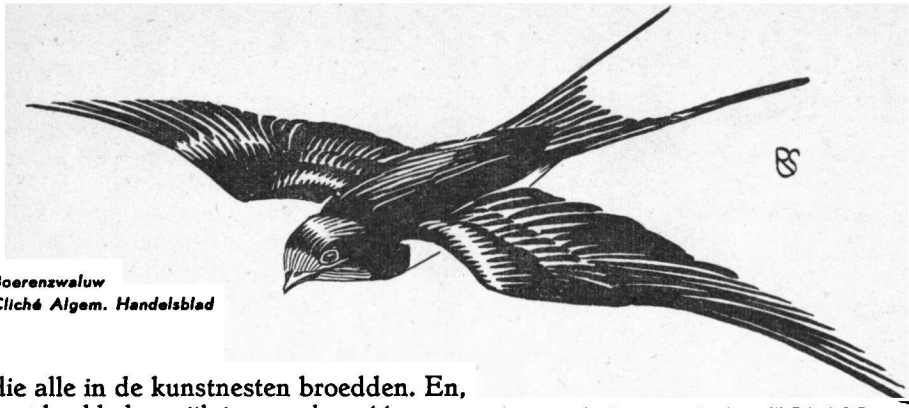
Mijn zojuist genoemde korte bezoek aan Zwitserland had tevens tot doel nadere gegevens te verkrijgen omtrent een ander belangrijk experiment, dat daar eveneens wordt uitgevoerd om te trachten een bedreigde vogelsoort te helpen. Evenals in Nederland is ook in Zwitserland de laatste tientallen jaren het aantal zwaluwen bedenkelijk achteruitgegaan. Jarenlange waarnemingen schonken de medicus Dr. Kurt von Gunten de overtuiging, dat deze achteruitgang kon worden geremd, door vooral de *huuszwaluwen* kunstmatige nesten ter beschikking te stellen. Het heeft jaren geduurd, door Dr. von Gunten de juiste samenstelling voor dergelijke nesten had vastgesteld. Maar het produkt, waarmee hij nu sinds enkele jaren in dorpen om de Thunersee werkt, blijkt door de *huuszwaluwen* zo graag te worden geaccepteerd, dat in het proefdorp Merligen het aantal broedparen van 18 tot 44 steeg**),

**) In 1957 zelfs 57 paren.

De Algerijnse jongen groeiden voorspoedig op en trokken in de herfst van 1955 naar het zuiden. Men hoopt, dat zij in 1959 in Zwitserland komen broeden. Prima nesten staan op hen te wachten.

Cliché Alg. Handelsblad

Boerenzwaluw
Cliché Algem. Handelsblad

die alle in de kunstnesten broedden. En, wat heel belangrijk is, van deze 44 paren bracht bijna 50% een tweede broedsel groot, terwijl van de in een nabijgelegen dorp in zelf gebouwde nesten broedende *huiszwaluwen* slechts 20% een tweede broedsel groot bracht.

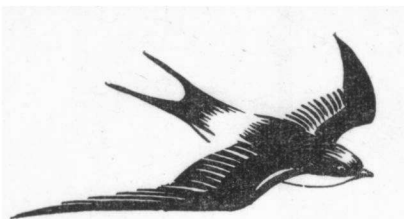
Onze vereniging heeft zich dit voorjaar een aantal van deze kunstnesten aangeschaft, die in verschillende delen des lands zijn opgehangen om te zien of de Nederlandse *huiszwaluwen* er even gunstig op reageren als hun Zwitserse soortgenootjes. Is dit inderdaad het geval dan zullen wij zeker het gebruik van deze kunstnesten op grote schaal propageren. Dr. Schifferli, leider van de Vogelwarte Sempach en Dr. Kurt von Gunten, die over het geheim van de juiste samenstelling der nesten (een mengsel van portland-cement en houtzaagsel) beschikt, hebben ons hun volle medewerking toegezegd. Laatstgenoemde wil ik hier bovendien graag dank brengen voor de gastvrijheid, die ik in zijn gezellige woning aan de Thunersee heb genoten, en voor de bereidwilligheid, waarmee hij mij over zijn werk met de zwaluwen heeft ingelicht.

Zowel het probleem van de *ooievaars* als dat der zwaluwen toont aan, in hoe sterke mate de vogelbescherming afhankelijk is geworden van de resultaten van wetenschappelijk onderzoek. Immers, deze zullen ons de wegen moeten wijzen om, zo mogelijk, een bedreigde vogelsoort te hulp te komen. Daarom moeten wij ons er over verheugen, dat in het begin van dit jaar, als onderdeel van het Staatsbosbeheer, tot stand is gekomen het Rijksinstituut voor Veldbibliologisch Onderzoek ten behoeve van het Natuurgehoud (RIVON), dat onder leiding staat van Dr. M. F. Mörzer Bruijns. Wij vertrouwen, dat dit instituut, evenals in

het verleden reeds het ITBON, ook zijn aandacht zal schenken aan de oekologie van vogelsoorten, die in hun voortbestaan worden bedreigd. Hetzelfde mag, naar wij vertrouwen, incidenteel ook worden verwacht van onderzoekingen, die het evenals nog jonge Instituut voor Oekologisch Onderzoek van de Koninklijke Academie der Wetenschappen zal verrichten. Directeur van laatstgenoemd instituut is Dr. Ir. H. N. Kluijver, sinds kort lid van het dagelijks bestuur onzer vereniging.

Niettemin zal het wenselijk blijven om van tijd tot tijd, evenals dit in het verleden geschiedde, zeer speciale opdrachten te verstrekken voor onderzoek naar de levensomstandigheden van sommige vogelsoorten. Wij denken hierbij aan door onze vereniging gestimuleerde en financieel gesteunde onderzoekingen als van Dr. W. H. van Dobben over de *aalscholver*, van wijlen Prof. Dr. Luuk Tinbergen en Dr. H. N. Kluijver over de *sperwer* en van Prof. Dr. H. Klomp over de *kievit*. De beschikking over een speciaal fonds, dat biologen kan honoreren voor dergelijke onderzoekingen, blijft nog een vrome wens. Zoals het bestuur in de vorige algemene ledenvergadering toezegde, heeft het de mogelijkheden voor een dergelijk fonds overwogen. Hiermee zijn evenwel bedragen gemoeid, die vorming van een klein kapitaal wenselijk maken, waarvan de vruchten zouden kunnen worden besteed om bedoelde, veelal zeer veel tijd (en daardoor geld!) vergende onderzoekingen te honoreren. En het is dit financieringsprobleem, dat het bestuur voor tot nu toe onoplosbare moeilijkheden heeft geplaatst.

Is er alle reden, ons bezorgd te maken over de aantasting en zelfs ver-

Huiszwaluw - Cliché Algemeen Handelsblad

dwijning van vele landschappen, die juist voor ons grote waarde hebben door hun vogelrijkdom, tegelijkertijd rijst daarbij een ander probleem, dat even ernstig en moeilijk oplosbaar is. Namelijk het opvangen van het verheugend toenemende aantal belangstellenden in de vogelwereld op het steeds kleiner wordende aantal vogelrijke gebieden. Het spreekt vanzelf, dat wie de vogels na aan het hart liggen, graag naar buiten trekken om hen in hun gedragingen gade te slaan. Maar, vooral in de broedtijd, is deze belangstelling niet zonder gevaren. Er zijn nu eenmaal vogelsoorten, die zeer gevoelig zijn voor verstoring van de rust in hun broedgebied. Of wier eieren bloot staan aan gevaren van roof door andere vogels of zoogdieren, wanneer bezoek aan het broedterrein hen van de nesten verdrijft.

Dit is de reden waarom onze vereniging op de broedterreinen, die door haar zorgen in het voorjaar worden bewaakt (hetgeen ons, dit terloops, voor steeds zwaardere financiële problemen plaatst!) in het algemeen geen bezoek toelaat. Dit kan veelal ook daarom niet, omdat deze terreinen geen van alle ons eigendom zijn. Tijdens de excursie verleden jaar hebben de deelnemers kunnen ervaren, dat het op een terrein als dat achter de Hondsbossche Zeewering zeer goed mogelijk is, de vogels gade te slaan vanaf de dijk, zonder hen ook maar enigszins te verontrusten. Meer dan honderd deelnemers aan deze excursie hebben geruime tijd van het talud van de zeewering af het vogelleven op het broedterrein aan de voet daarvan zeer goed kunnen volgen. De Amerikaanse natuurbeschermingsspecialist, Dr. Ira Gabrielson, lange tijd leider van de Fish- and Wildlife Service der Ver. Staten, met wie ik enige weken later ditzelfde terrein bezocht, verklaarde enthousiast „this is one of the most wonderfull bird-reservations I have ever seen”, waarbij hij vooral doelde

op de mogelijkheden, die het biedt voor waarnemingen, die de vogels niet schaden.

Op andere terreinen zijn de mogelijkheden voor niet-storende observatie echter belangrijk minder gunstig. En toch ligt hier een zeer belangrijk knelpunt voor de natuurbescherming in het algemeen en de vogelbescherming in het bijzonder.

Als wij eens over de grenzen kijken, hoe men dit probleem daar heeft opgelost, dan kunnen wij bijvoorbeeld in het bijzonder boeiende boek van Roger Peterson en James Fisher, dat onder de titel „Wild America” tegelijkertijd in de Ver. Staten en Engeland werd uitgegeven*), lezen hoe in de Amerikaanse National Parks gehele staven van speciaal voor dit doel getrainde biologen beschikbaar zijn, om het zeer drukke bezoek aan deze parken te leiden op zodanige wijze, dat flora en fauna niet worden gedeerd.

In Engeland heeft onze zusterorganisatie „The Royal Society for the Protection of Birds” op tal van reservaten ruime „observation-huts” gebouwd, die plaats bieden aan 8-12 personen, en van waaruit door smalle kijksleuven met de veldkijker het vogelleven kan worden gadeslagen. Deze wijze van waarnemen heeft nog dit voordeel, dat de vogels zich niet bewust zijn van de aanwezigheid van de waarnemer, waardoor men een veel boeiender schouwspel voor ogen krijgt, dan wanneer men over een broedplaats wandelt, welker bewoners luid alarmerend boven ons rondzweven, terwijl we al onze aandacht nodig hebben om geen eieren of jongen te vertrappen. Het spreekt vanzelf, dat de bouw van dergelijke observatiehutten in deze tijd van hoge houtprijzen en arbeidslonen grote sommen vergt. Toch overweegt het bestuur op daarvoor in aanmerking komende plaatsen bij wijze van proef enige van deze hutten te doen bouwen. Wellicht is het mogelijk hiervoor een deel van de gelden te besteden, die ons op zo verblijdende wijze toekomen dank zij het initiatief van de directie van de onderlinge verzekeringsmaatschappij „Olveh van 1879”. Deze heeft in onze nuchtere tijd de rol van sprookjesprins op zich genomen, door een zeer fraaie vogelkalender uit te geven (waarvan in

*) Zie „Het Vogeljaar” 1957, blz. 32 e.v.

1957 de oplage van 7000 exemplaren niet toereikend bleek te zijn om alle gegadigden te kunnen bedienen), waarvan zij alle kosten van uitgave en verzending voor haar rekening neemt, terwijl zij de volledige opbrengst (over de kalender voor 1957 bijna f 7000.—) aan onze vereniging afstond.

Wij zijn zo gelukkig een lid der directie van deze maatschappij, de heer W. A. H. C. Boellaard, in ons midden te hebben, wat de gelegenheid biedt hem nogmaals de zeer grote dank der vereniging voor dit initiatief over te brengen. Het is steeds weer inspirerend te ervaren, dat onze vereniging zoveel en zo gulle vrienden en beschermers heeft.

Wanneer wij nu tot een terugblik over het afgelopen jaar komen, dan moet helaas melding worden gemaakt van het verlies van twee zeer goede vrienden der vereniging, onze hoofdbestuursleden de heren J. A. van Nimwegen en G. H. Cremers Jr., die ons in de nazomer van 1956, kort na elkaar, door de dood ontvielen. Hun weloverwogen adviezen en inspirerende enthousiasme hebben wij ernstig gemist op de sindsdien gehouden vergaderingen.

Prof. Dr. G. J. van Oordt, die lange jaren deel uitmaakte van ons hoofdbestuur, moest ons, zeer tot onze spijt, wegens overstelpend drukke werkzaamheden zijn verdere rechtstreekse steun ontzeggen. Wij weten gelukkig, dat wij in incidentele gevallen op zijn rijke ervaring en kennis een beroep zullen mogen blijven doen.

In de algemene ledenvergadering van 1 juni 1956 werden de hoofdbestuursleden, de heren Dr. Ir. G. W. Harmsen, Dr. Ir. H. N. Kluijver en Prof. Dr. G. J. van Oordt als leden van het hoofdbestuur met algemene stemmen herkozen. Voorts werden de heren C. Baron Schimmelpenninck van der Oye, Jb. Westra en J. J. Zweeres aan het hoofdbestuur toegevoegd. Laatstgenoemde werd in die vergadering met algemene instemming aangewezen om, als opvolger van de heer J. Drijver, voortaan het secretariaat en penningmeesterschap der vereniging te voeren. Overeenkomstig de statuten der vereniging is deze benoeming inmiddels door hoofdbestuur en dagelijks bestuur bekrachtigd.

Met genoegen vermeld ik hier voorts

nog, dat het lid van ons dagelijks bestuur, Mr. W. J. Vogel, ter gelegenheid van Hare Majesteits laatste verjaardag werd bevorderd tot officier in de Orde van Oranje Nassau. Een onderscheiding, die hem werd verleend als secretaris van de Zuiderzeeraad en die ongetwijfeld berust op erkenning van dezelfde kwaliteiten, die hem tot een zo gewaardeerd lid van ons bestuur stemmen.

Teneinde de plaats van de afgetreden secretaris en penningmeester, de heer J. Drijver, die gedurende veertig jaar zijn stempel op de vereniging heeft gedrukt, in het bestuur bijzonder relief te verlenen, besloot het dagelijks bestuur hem te benoemen tot raadadviseur. Het verheugt ons, dat de heer Drijver deze benoeming heeft aanvaard. Over de aankoop op Texel van terreinen, die aan zijn werk zullen herinneren, heeft de voorzitter ons in zijn openingswoord reeds ingelicht.

De heer Thiebout heeft gemeend, wegens zijn vergevorderde leeftijd zijn plaats in het dagelijks bestuur beschikbaar te moeten stellen, die door de heer Zweeres werd ingenomen. Jhr. de Beaufort trad om dezelfde redenen af als vicevoorzitter en werd als zodanig door Dr. Ir. J. E. Carrière opgevolgd. De heer Kluijver volgde hem op als lid van het dagelijks bestuur.

Dank zij de medewerking van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland, kon onze vereniging verhuizen naar Reguliersgracht 9 te Amsterdam (voor ouderen onder ons een vertrouwd adres), waar de zo noodzakelijke meerdere ruimte beschikbaar is, die een doeltreffender werkindeling mogelijk maakt.

De Commissie Samenwerking Vogelbescherming, waarin regionale en lokale vogelbeschermingsorganisaties met onze vereniging samenwerken, kwam eind oktober 1956 definitief tot stand. Reeds heeft deze commissie zich met een aantal adressen en berichten tot overheid en publiek gewend, om landelijke of regionale vogelbeschermingsbelangen te verdedigen. De vergaderingen, die vertegenwoordigers dezer organisaties tot nu toe hebben gehouden, kenmerken zich door een bijzonder prettige sfeer en hebben in belangrijke mate bijgedragen tot beter

onderling begrip en wederzijdse waardering.

Het was in het raam van deze Commissie, dat ook onze vereniging zich tot de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen heeft gewend, om de verontrusting te vertolken van de Nederlandse vogelbeschermers over berichten uit kringen der Limburgse vinkenliefhebbers. Daarin toch werd aangekondigd, dat het houden van zgn. vinkenconcoursen weer zou worden toegestaan. Weliswaar zouden deze een ander karakter hebben dan de vroegere, in de Vogelwet verboden vinkenzangconcoursen. Maar de vrees was gewettigd, dat deze concoursen de vogelbeschermingsgedachte in Limburg, die op verheugende wijze terrein begint te winnen, ernstig zouden schaden.

Ook andere organisaties op het terrein van natuur-, dieren- en vogelbescherming hebben hun bezwaren tegen deze concoursen, die misschien niet naar de letter, doch zeker naar de geest in strijd zijn met onze Vogelwet, kenbaar gemaakt. Het is ons niet bekend of thans reeds een definitieve beslissing is gevallen. Doch wel hebben wij met voldoening kunnen vaststellen, dat een voor tweede Paasdag aangekondigd vinkenconcours geen doorgang heeft gevonden. En wij hopen van harte, dat dit uitstel tot afstel zal leiden.

Min of meer als gevolg van de tot stand-

koming van de Commissie Samenwerking Vogelbescherming, deed zich de mogelijkheid voor, een reeds vaak door leden geuite wens in vervulling te doen gaan: de uitgave van een verenigingsorgaan. Geen eigen orgaan weliswaar, doch dit geringe bezwaar wordt volkomen teniet gedaan door het belangrijke voordeel, dat de vereniging hierdoor ook niet de zware lasten draagt, die de uitgave van een eigen orgaan besturen van andere organisaties voor ernstige problemen plaatsen.

Het eerste nummer van dit, naar ons oud-hoofdbestuur lid Dr. Jac. P. Thijsse's prachtige boek „Het Vogeljaar” gedoopte orgaan (een voortzetting van het reeds bestaande tijdschrift „Wiek en Sneb”) kon in een oplage van bijna 9000 exemplaren verschijnen en mocht zich in een zeer welwillende ontvangst verheugen. Reeds nu kon onze vereniging, dank zij dit blad, enige tientallen nieuwe leden boeken. Het bestuur vertrouwt dan ook, dat het blad de band met de leden zal verstevigen en ertoe zal bijdragen de verbreiding van de vogelbeschermingsgedachte te bevorderen.

In principe werd voorts besloten, speciaal voor ons groeiende aantal jeugdleden, waaronder overigens een verontrustend groot aantal mutaties moet worden vastgesteld, een eigen blad uit te geven, dat eenmaal per kwartaal zal verschijnen. Tijdens een bezoek, dat ik onlangs aan Engeland mocht brengen, vormde de uitbreiding van het jeugdwerk het voornaamste punt van de besprekingen met mijn collega Philip E. Brown en diens assistente Miss M. G. Davies. Onze Engelse zusterorganisatie heeft namelijk reeds een jarenlange ervaring met jeugdwerk, waaraan wij ons, zonder tot klakkeloze imitatie over te gaan, gaarne willen spiegelen. Uit de besprekingen bleek wel, dat de werkzaam-

heden aan een dergelijk blad verbonden zo omvangrijk zijn, dat zij door de toch reeds zwaar belast kleine bezetting van ons secretariaat onmogelijk kunnen worden verricht. Het bestuur hoopt niettemin op korte termijn voor dit probleem een oplossing te vinden.

Na enige aarzeling heeft het bestuur besloten, een tijdens de strenge winter van 1956 spontaan gevormde groep vogelbeschermers op Schiermonnikoog op haar verzoek als afdeling van de vereniging toe te laten. Voor het eerst sinds lange jaren heeft de vereniging dus weer een afdeling en de ervaring zal moeten leren of op deze weg moet worden voortgegaan.

Dank zij ook de toetreding van deze kleine groep, werd dezer dagen het aantal van 4800 leden bereikt! Sinds 1 januari 1956 een groei van het ledental met ongeveer 25%.

Ik acht vergroting van het ledental een levenskwesitie voor onze vereniging en ons werk. Immers, de nog steeds voortdurende prijsstijgingen stellen zeer zware eisen aan onze financiën. Het zou natuurlijk mogelijk zijn, opnieuw tot verhoging van de minimum-contributie over te gaan. Met vreugde heb ik mogen constateren, dat zeer vele leden hiertoe reeds uit eigen beweging zijn besloten. Juist daarom geloof ik echter, dat wij liever moeten trachten tot uitbreiding van het ledental (waarvoor de mogelijkheden zeker aanwezig zijn) over te gaan, met handhaving van de bestaande contributie, dan tot een verhoging van de contributie te besluiten. Immers, de vogelbescherming is ermee gebaat, dat een zo groot mogelijk aantal personen er rechtstreeks bij betrokken is. Al is het slechts door betaling van een jaarlijkse contributie. Het tijdschrift „Het Vogeljaar” biedt thans bovendien de mogelijkheid, dit contact te verstevigen.

Het is in dit verband zeker verheugend te mogen maken van een totaal bedrag van bijna f 12.000.— aan giften en legaten, ontvangen in de loop van 1956. Terwijl wij nog juist dezer dagen werden verrast met de mededeling, dat een overleden lid, wier naam wij niet mogen noemen, ons werk in haar testament met een bedrag van f 5000.— heeft bedacht. Voorts zijn wij zeer erkentelijk, dat de minister van O., K. en W. ons voor 1957 opnieuw een hoger bedrag aan subsidie heeft toegekend, welke verhoging bestemd is voor een door onze vereniging te verstrekken bijdrage in de bewakingskosten van het Workumer Nieuwland voor de Friese kust. Evenzeer verheugt

het ons, dat verscheidene gemeentebesturen en een enkel provinciaal bestuur hebben besloten onze vereniging een jaarlijkse bijdrage toe te kennen.

Aan jaarlijkse contributies werd een bedrag van ruim f 14.000.— ontvangen, aan interest uit belegd kapitaal bijna f 9000.—. Dit laatste kon bovendien met een bedrag van ruim f 15.000.— worden uitgebreid.

Aan contributies in eens werd f 1.185.— ontvangen (in 1955 f 435.—). O.a. doordat de voorgenomen uitgave van een nieuw jaarboek werd vertraagd en dank zij een aantal hogere opbrengsten, was er over het boekjaar 1956 in plaats van het geraamde nadelige saldo van f 8.317,50 een bescheiden voordelig saldo van f 1.318,68. Dit neemt niet weg, dat de financiën het bestuur ernstige zorgen blijven baren.

Het doet ons genoegen hier melding te kunnen maken van de oprichting van regionale Vogelbeschermingswachten in Oost- en West-Zeeuws-Vlaanderen, in Limburg en in Midden-Zeeland (naar volgorde van hun geboortedatum). Al deze wachten heeft onze vereniging financieel en op andere wijze gesteund, omdat wij van mening zijn, dat regionale belangen het best kunnen worden behartigd door groepen ter plaatse. Waar hun krachten tekort schieten, zal onze vereniging dan steeds gaarne bijspringen.

In samenwerking met de Ad. Burdetstichting heeft onze vereniging meegewerkt aan de tot standkoming van een aantal filmstrips, die worden gedistribueerd door het Centraal Projectie Instituut te Amsterdam en die vooral voor het onderwijs zijn bestemd. De bedoeling is deze serie, waarin thans strips over de weidevogels en de vogels van het rietland zijn verschenen en één over de vogels van de zee kant wordt voorbereid, voort te zetten.

Uit Engeland werd van onze zusterorganisatie, the Royal Society for the Protection of Birds, een copy ontvangen van de film „Birds of the Netherlands”. Deze film werd enige jaren geleden in Nederland opgenomen en vertoont voornamelijk vogels, die aan de Engelse avifauna ontbreken of die daar uiterst zeldzaam zijn. Zij geeft dus een wat eenzijdig beeld van ons vogelleven, maar

wij verheugen ons er niettemin over deze film voor ons propagandawerk te kunnen gebruiken.

Tijdens mijn reeds genoemde bezoek aan Engeland werd voorts de toezegging gedaan, dat onze vereniging haar medewerking zal verlenen aan de tot standkoming van een nieuwe film over de Nederlandse vogelwereld, die genoemde vereniging denkt te produceren. Het film-team van de Royal Society zal daartoe het volgend jaar of in 1959 tenminste drie maanden naar Nederland komen voor het vervaardigen van een film, die dan als gezamenlijk produkt van onze beide verenigingen zal worden gelanceerd.

Toevallig viel mijn bezoek aan Londen samen met de opening van een tentoonstelling van ruim 100 sublieme vogelfoto's van Eric Hosking. Ik heb van de uitnodiging tot het bijwonen van die opening door Peter Scott gebruik gemaakt voor een korte bespreking met de directie van Kodak, die deze tentoonstelling heeft georganiseerd, over de mogelijkheden deze foto's ook in Nederland te doen tentoonstellen. Men bleek daarvoor zeer veel interesse te hebben, doch verzocht ons contact op te nemen met aanverwante organisaties in andere West-Europese landen om tot de organisatie van een West-Europese tournee met deze tentoonstelling te komen. Ik geloof, dat hiervan een belangrijke propagandistische invloed mag worden verwacht. Ik mag hieraan wel toevoegen, dat de tentoonstelling reeds op de eerste dag, tijdens de lunchpauze, te Londen ruim 1500 bezoekers trok, van wie de helft een catalogus kocht, waarvan de opbrengst aan de vogelbescherming en vogelstudie in Engeland ten goede komt. Bij wijze van proef besloten wij dit voorjaar enige weekends te organiseren, speciaal bestemd voor hen, die vogelzang willen leren onderscheiden. Onder andere wel door het late verschijnen van „Het Vogeljaar”, kon pas verleden week het eerste weekend doorgaan, dat zich kenmerkte door een bijzonder prettige stemming. Met dankbaarheid maken wij hier melding van de medewerking van de familie Oudemans, die door het beschikbaar stellen van „De Werkstee” op haar landgoed „Schovenhorst” te Putten deze weekends mogelijk maakte.

Overigens zal organisatie van dergelijke weekends en gewestelijke excursies slechts mogelijk zijn, indien voor de leiding hiervan ook medewerking van anderen kan worden verkregen.

Met dankbaarheid maak ik tenslotte gewag van de medewerking, die wij in ruime mate van pers en radio voor ons werk ontvangen. Onze vereniging is hierdoor in het afgelopen jaar herhaaldelijk „in het nieuws geweest”, zoals dat heet. Niet alle publicaties over ons werk of onderdelen ervan zijn met onze medewerking tot stand gekomen. Dat dit wel eens jammer is moge blijken uit vermelding van het feit, dat in een artikel in een weekblad als gironummer onzer vereniging het oude telefoonnummer werd vermeld. Het zal duidelijk zijn, dat de opbrengst hiervan nihil is geweest! Gelukkig vinden pers en radio steeds meer de weg naar Reguliersgracht 9, hetgeen ongetwijfeld de vereniging en haar werk grotere bekendheid bezorgt.

Moge ik tenslotte alle leden danken, die mij in correspondentie en gesprekken hebben geïnspireerd in dit voor mij gedeeltelijk nieuwe werk.

J. J. ZWEERES,
Secretaris-penningmeester.

Met medewerking van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels kwamen tot stand:

De stand van de ooievaar (*Ciconia ciconia* L.) in Nederland in 1956, door Dr. A. C. V. van Bommel, H. L. Schuilenburg en J. J. Zweeres, Beaufortia nr. 63, 1957. Exemplaren van dit volledige overzicht van de ooievaarsstand in 1956 zijn voor leden verkrijgbaar tegen de speciale prijs van 75 ct. per stuk bij het secretariaat: Reguliersgracht 9, Amsterdam (postgiro 29213)

Voorts werd subsidie verleend om de uitgave mogelijk te maken van: Wetenschappelijke Mededeling no. 25 (van de Kon. Ned. Natuurhistorische Vereniging): De broedvogels van Wieringen, door A. L. J. van IJzendoorn, (40 blz., met uitslaande kaart en illustraties. Leden van onze vereniging kunnen exemplaren van dit zojuist verschenen boekwerkje eveneens tegen een speciale prijs (f 2.25, niet leden f 2.75) bestellen bij het secretariaat (zie boven).

Bestellingen kunnen alleen worden uitgevoerd, indien het verschuldigde bedrag is overgeschreven op postgiorerekening 29213 (gem. giro Amsterdam N. 305) of wordt opgezonden in postzegels (kleine waarden) die in geen geval op een briefkaart mogen worden geplakt.